

Wydmy

Mierzei Gardnieńsko-Łebskiej

Fot. 3. Wydma Czołpińska

Fot. 4. Wydma Łącka

ul. Boh. Warszawy 1 A | 76-214 Smołdzino
tel. (59) 811 72 04 | fax. (59) 811 75 09
www.slowinski.pn.pl
e-mail: sekretariat@slowinski.pn.pl

Wędrówka wydm

Ruch ziarenek piasku rozpoczyna się przy wietrze wiejącym z prędkością 5m/s. Piasek jest toczony po łagodniejszym zboczu dowietrznym (proksymalnym) wydmy, a gdy dotrze do jej szczytu zsypuje się po stromym stoku zawietrznym (dystalnym). Naprzemiennie zachodzą procesy wywiewania (deflacji), transportu i osadzania (akumulacji) piasku.

Tempo przemieszczania się wydm na Mierzei Gardnieńsko-Łebskiej jest zróżnicowane. Zachodnią i wschodnią część Mierzei zajmują zespoły wydm parabolicznych, które rozwijają się przy silnym współdziałaniu roślinności. Wydmy te charakteryzują się niewielką ruchliwością do 3 m/rok (większość z nich została zalesiona). Środkową część Mierzei, o długości około 5 km i szerokości do 1 km, zajmują wydmy ruchome. Występują tutaj barchany i wydmy barchanowo-łukowe, które wędrują ze średnimi prędkościami 3-10 m/rok.

Kierunek procesów eolicznych, w tym kierunek wędrówki wydm na Mierzei Gardnieńsko-Łebskiej uwarunkowany jest silnym wpływem dominujących wiatrów zachodnich i północno-zachodnich i odbywa się w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim.

Kraina wody, wiatru i piasku naszą pasją

Fot. 1. Wydma Czołpińska

Kraina wody, wiatru i piasku naszą pasją

Wydmy Mierzei Gardnieńsko-Łebskiej

Mierzeja Gardnieńsko-Łebska stanowi fragment wydmowego odcinka wybrzeża ciągnącego się pomiędzy ujściem rzek Łupawy na zachodzie, a Piaśnicy na wschodzie. Ten piaszczysty pas łądu oddziela Morze Bałtyckie od rozległego obszaru Niziny Gardnieńsko-Łebskiej, którą charakteryzują równiny akumulacji organogenicznej oraz liczne jeziora przybrzeżne m.in. Łebsko, Gardno, czy też leżące poza granicami Słowińskiego Parku Narodowego Jezioro Sarbsko.

Wiek samej Mierzei nie został jednoznacznie zdefiniowany. Początek obecnej fazy rozwoju procesów eolicznych jest datowany na przełom XV i XVI wieku, o czym świadczą gleby kopalne i znaleziska archeologiczne.

Warunki fizyczno-geograficzne

Powstanie i rozwój wydm na Mierzei Gardnieńsko-Łebskiej uzależnione były od zespołu warunków fizyczno-geograficznych. Podstawowe z nich to: odpowiedni zasób luźnych i podatnych na przewiewanie piasków oraz występowanie określonego reżimu wiatrów. Oddziaływanie wiatrów na podłoże uzależnione jest od szaty roślinnej oraz od obfitości i częstotliwości opadów.

Do czasów dzisiejszych wydmy ulegają wielokrotnej transformacji, stabilizacji przez szatę roślinną i ponownemu uruchamianiu pod wpływem takich czynników jak:

- ekstremalne prędkości wiatrów, które powodują wiatrolomy w lasach, a następnie powstanie w tych miejscach niecek i rowów deflacyjnych, przez co uruchamiany jest ponownie proces aktywizacji wydm,
- pożary naturalne lasów,
- pożary wywołane niszczącą działalnością człowieka, m.in. wylesianie w średniowieczu w związku z zapotrzebowaniem człowieka na drewno jako budulec.

Barchany nadmorskie

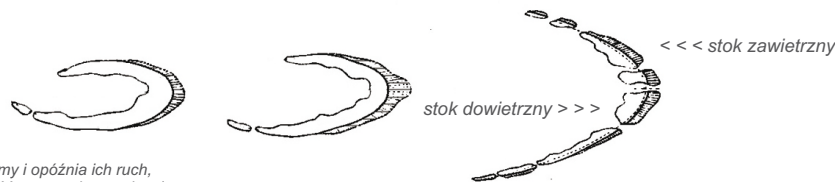
(tworzą się bez udziału roślinności, najpierw przewiewany jest lżejszy materiał ramion, ramiona barchanu skierowane są zgodnie z kierunkiem dominującego wiatru)

Wydmy barchanowo-łukowe

Wydmy paraboliczne

(sukcesja roślin opanowuje niżej położone ramiona wydmy i opóźnia ich ruch, czoło wydmy, trudniejsze do opanowania przez roślinność, wyprzedza ramiona)

Skąd bierze się piasek na Mierzei Gardnieńsko-Łebskiej?

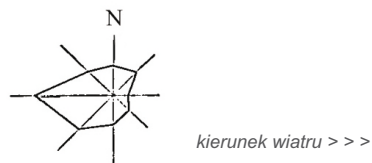
Piasek wyrzucany jest przez fale morskie na brzeg, osuszany i niesiony przez wiatr w głąb łądu, początkowo zasilając w materiał wały wydm przednich. Wały te tworzą się poza obszarem oddziaływania fali przybojowej, na tylnej części plaży i ciągną się równoległe do brzegu morskiego. Wydmy wałowe przyrastają do pewnej wysokości, gdy osiągają około 10-12 m n.p.m. ich szczyt, poddając się działaniu wiatru, jest niszczone. Piasek transportowany jest dalej, tworząc kolejne wały wydmore, które z czasem nabierają stałego charakteru i zostają utrwalone przez roślinność.

Tak wykształcone wały wydmore stanowią źródło alimentacji dla przyszłych wydm, bądź też podlegają niszczeniu w wyniku abrazji.

Dotychczas panowała obiegowa opinia, że wydmy ruchome są stale zasilane piaskiem zwiewanym z plaży. Niemniej jednak najnowsze badania wykazały nieprawdziwość tej tezy. Otóż okazuje się, iż w ciągu roku prawie 4-krotnie więcej piasku wiatr przenosi z plaży górnej, ponieważ ma ona większą szorstkość wywołaną obecnością roślinności. Powodując tworzenie nowego wału wydmy przedniej lub dobudowę domorskiego zbocza istniejącej już starszej wydmy przedniej.

Piasek z plaży górnej nie ma fizjograficznych możliwości dotarcia do ruchomych wydm wnętrza Mierzei. Wydm te powstawały na samym początku stabilizacji Mierzei, której powierzchnia, pozbawiona wówczas roślinności, była podatna na szybkie utworzenie zespołu unikatowych w skali Europy wydm ruchomych.

Najpopularniejszymi wędrującymi Wydmami Słowińskiego Parku Narodowego są Wydma Czołpińska i Wydma Łącka.

kierunek wiatru >>>

Ryc. 1. Schemat przebiegu ewolucji wydm na Mierzei.

Fot. 2. Mierzeja Gardnieńsko-Łebska.